

**VOJNA
PROTI
ZÁPADU**

DOUGLAS MURRAY

**NOVÁ BRILANTNÁ A PROVOKATÍVNA KNIHA JEDNÉHO Z NAJVÝZNAMNEJŠÍCH
SVETOVÝCH POLITICKÝCH SPISOVATEĽOV**

**VOJNA
PROTI
ZÁPADU**

DOUGLAS MURRAY

aurora

Z anglického originálu Douglas Murray: *War on the West*,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve HarperCollins Publishers,
v roku 2022, preložil František Kôpka.

Vydalo Vydavateľstvo AURORA spol. s r. o., v Bratislave v roku 2024.
Číslo publikácie 28.

Jazyková redakcia Martina Korbová
Jazyková korektúra Albert Lučanský
Zodpovedný redaktor Matúš Mládek
Technická redakcia Ivana Mládeková
Sadzba a obálka Samuel Ryba – Design Ryba
Tlač Těšínské papírny, s.r.o., Český Těšín

Prvé vydanie

Copyright © 2022 Published by arrangement with Broadside Books,
an imprint of HarperCollins Publishers.
All rights reserved.

Translation © František Kôpka 2024
Slovak edition © Vydavateľstvo Aurora 2024

Kniha ISBN 978-80-8250-090-8
eBook ISBN 978-80-8250-091-5

Mojim krstným deťom

OBSAH

Úvod 5

KAPITOLA 1: RASA.....	17
VSUVKA: ČÍNA.....	69
KAPITOLA 2: DEJINY.....	87
VSUVKA: REPARÁCIE.....	137
KAPITOLA 3: NÁBOŽENSTVO	155
VSUVKA: VĎAČNOSŤ.....	203
KAPITOLA 4: KULTÚRA.....	213

Záver 253

Podakovanie 271

Poznámky 273

Index 291

ÚVOD

V posledných rokoch sme sa mohli presvedčiť, že okolo nás zúri vojna: vojna proti Západu. Jej priebeh je odlišný od doterajších konfliktov, pri ktorých dochádzalo k stretom armád a z nich následne vzišiel jeden víťaz. V tomto prípade ide o kultúrnu vojnu, nemilosrdne namierenú proti všetkému, čo tvorí korene západných tradícií, a proti všetkému dobrému, čo z týchto tradícií vzišlo.

Uvedomiť si túto vojnu bolo spočiatku ťažké. Mnohí cítili, že sa niečo deje, a zamýšľali sa, prečo sa do popredia dostávajú jednostranné argumenty a prečo neustále zaznievajú nespravodlivé tvrdenia. Nevideli však v plnej miere, čo je za týmito snahami. Sčasti preto, lebo tieto myšlienky boli formulované deformovaným jazykom. Slová stratili význam, ktorý až donedávna vyjadrovali.

Ľudia začali hovoriť o „rovnosti“, no zdalo sa, že práva, ktoré by platili pre všetkých rovnakou mierou, ich nezaujímajú. Rečnili o „potláčaní rasizmu“, ale ich vyjadrenia pôsobili extrémne rasisticky. Mali plné ústa „spravodlivosti“, no zdalo sa, že pod spravodlivosťou myslia „odplatu“.

Plody tohto hnutia a jeho skutočný rozsah začali byť zrejme až nedávno. Všetko, čo súvisí so západným svetom, sa stalo predmetom útokov – minulosť, prítomnosť aj budúcnosť. V rámci tohto procesu sme uviazli v bludnom kruhu odplaty bez konca. Nebadať nijaké seriózne snahy o zmiernenie – ba ani len úvahy, ktoré by k nim viedli.

Za poslednú dekádu som absolvoval vlastnú cestu k pochopeniu tejto situácie. V roku 2017 som vo svojej knihe *Zvláštna smrť Európy* (*The Strange Death of Europe*) analyzoval jeden jej aspekt – rozličné zmeny, ktoré Západu priniesla masová migrácia. V období, keď som sa venoval otázke prisťahovalectva, som mal pocit, že pod tým všetkým sa odohráva niečo hlbšie. Keď som z brehov gréckych a talianskych ostrovov sledoval blížiac sa člny a prechádzal sa utečeneckými tábormi, ktoré v známych mestách vyrástli ako huby po daždi, videl som zblízka dôsledky masového presunu ľudí z rozvojových do rozvinutých krajín. Nikdy som nijakému utečencovi nemal za zlé, že sa rozhodol podstúpiť túto cestu. Na vlastnej koži som zažil viaceré z krajín, z ktorých títo ľudia utekali. Či už utekali pred vojnou alebo, ako vo väčšine prípadov, pred chudobou, ich počínanie sa dalo pochopiť. Nerozumel som však, prečo sa tomu obyvatelia Európy nebránia a prečo sa od nich očakáva, že sa podvolia. Z viacerých miest zaznievalo, že Európu ťaží historický dlh, ktorý tento hromadný presun oprávňuje. Lenže aj tí, čo zastávali tento názor, nedokázali určiť, kam až tento dlh siaha.

Kedy Západ svoj dlh splatí? Vyzeralo to totiž, že každým rokom sa tento dlh prehĺbuje namiesto toho, z neho ubúdalo.

Všimol som si, že vo všetkých krajinách, ktoré považujeme za súčasť Západu, zaznieva to isté. Argumenty, ktoré mali ospravedlniť pohyb ľudí, sa zhodovali bez ohľadu na geografickú polohu danej krajiny. Spojené štáty dlhé roky zápasili s migračnými problémami, najmä na svojej južnej hranici. Počas pobytu v Amerike som počúval rovnaké zdôvodnenia ako doma v Británii či v Európe. Politici a verejne činné osoby podobného razenia americkým spoluobčanom vytrvalo vysvetľovali, prečo by hranice ich krajiny mali byť priepustnejšie, ba až deravé. Podobne ako v Európe aj tam vplyvní ľudia a organizácie tvrdili, že civilizované sú len krajiny otvorené voči svetu. To isté sa dialo v Kanade aj na opačnom konci sveta – v Austrálii. V krajinách, ktoré sa chápu ako súčasť Západu (teda európske krajiny a štáty, ktoré vznikli ako odnož európskej civilizácie), sa objavovali rovnaké argumenty. Nikde okrem Západu nič podobné nezaznievalo.

Západné krajiny, ktoré ležia na troch rôznych svetadieloch, boli jediné, čo neustále počúvali, že na to, aby si vôbec udržali svoju legitimitu – a mohli sa čo i len trochu považovať za slušné –, by mali urýchlene a zásadným spôsobom zmeniť svoje demografické zloženie. 21. storočie akoby nastolilo predstavu, že Čína môže ostať Čínou, rôzne krajiny Ďalekého a Stredného východu a Afriky majú mať možnosť ostať bezo zmeny, prípadne sa vrátiť k tomu, ako vyzerali kedysi – ba dokonca sa to od nich priam očakáva –, len „západné“ krajiny sa musia zmeniť, inak prídu o svoju legitimitu. Krajiny a štáty majú právo na zmenu. Všetko časom podlieha zmene. No v tomto názore sa ukrývala istá nevyváženosť a pokrivenosť. Argumenty týkajúce sa západných krajín nepramenili z lásky, ale z veľmi zle maskovanej nenávisti. Z pohľadu mnohých – nielen z pohľadu samotných obyvateľov týchto krajín – sa západné spoločnosti niečím previnili. Spravili niečo zlé, čo musia odčiniť. Západ predstavuje problém a riešením je jeho odstránenie.

Boli tu aj ďalšie náznaky, že sa čosi deje. Niektoré z nich som spomenul vo svojej knihe *Davové šialenstvo* (*The Madness of Crowds*) z roku 2019. Zaoberal som sa výzvou, ktorú priniesla takzvaná *politika identít* – najmä snahou rozdrobiť západnú spoločnosť cez kategórie ako pohlavie, sexualita či rasová príslušnosť. V 21. storočí sa národná príslušnosť začala považovať za niečo neslušné a namiesto nej sa do popredia postupne pretláčali všetky ostatné formy príslušnosti. Ľuďom sa začalo zdôrazňovať, aby sa považovali za príslušníkov iných špecifických zoskupení. Mali sa vnímať ako heterosexuáli alebo homosexuáli, muži či ženy, čierni alebo bieli. Tieto podoby príslušnosti k nejakej skupine v sebe zároveň niesli protizápadné tendencie. Gejovia sa oslavovali len vtedy, ak boli excentrickí a radikálni – teda chceli zboriť existujúce spoločenské usporiadanie. Homosexuáli, ktorí len chceli žiť svoj život, prípadne sa im západný svet páčil, sa dostávali do úzadia. Podobne aj feministky boli užitočné, pokiaľ útočili na „mužské štruktúry“, západný kapitalizmus a podobne. Feministky, ktoré do tohto rámca nezapadali alebo sa v západnom svete cítili

spokojne, sa v tom lepšom prípade považovali za zapredankyne, v tom horšom za nepriateľky.

Debata o rasovej príslušnosti vyzerala ešte horšie. Príslušníci rasových menšín, ktorí sa bez problémov začlenili do západného života a prispievali k jeho rastu alebo, nebodaj, západný svet obdivovali, si vyslúžili nálepku zradcov svojej rasy. Akoby sa od nich očakával iný druh oddanosti. Na piedestál sa stavali radikáli, ktorí chceli všetko zničiť. Čierni Američania a ďalší, čo oslavovali Západ a chceli byť jeho súčasťou, sa označovali za odpadlíkov a podaktorí sa k nim podľa toho aj správali. Postupne im prischli rôzne nepekné prívlastky. Láska k spoločnosti, v ktorej žijú, bola trňom v oku a zámienkou na znevažovanie.

Zároveň začalo byť neprijateľné čo i len v náznakoch hovoriť takýmto spôsobom o inej ako západnej spoločnosti. Napriek nepredstaviteľnej tyranii, ktorú má v súčasnosti na svedomí Komunistická strana Číny, takmer nikto nespomína Čínu s takým rozhorčením a znechutením, aké denne počuť voči Západu znútra neho samotného. Ľudia na Západe si stále kupujú lacné oblečenie z Číny. Nebadať nijaké zásadné pokusy o jeho bojkot. Na označení „Made in China“ nie je nič potupné. V Číne sa aj v tejto chvíli odohrávajú hrozné veci, no napriek tomu sa k nej všetci správajú normálne. Autori, ktorí odmietajú, aby sa ich knihy prekladali do hebrejčiny, sú nadšení, keď sa ich diela objavajú na čínskom trhu. Americký fastfood Chick-fil-A je podrobený väčšej kritike za to, že vyrába sendviče doma, než Nike za to, že vyrába svoje tenisky vo vykorisťovateľských čínskych fabrikách, kde panujú otravné pracovné podmienky.

Je to dané tým, že na Západe sa uplatňujú rôzne štandardy. V súvislosti s právami žien, právami sexuálnych menšín či v súvislosti s rasovými problémami sa všetko prezentuje, akoby bola situácia najhoršia v čase, keď je najlepšia. Nikto nemôže poprieť existenciu rasovo motivovaných hrôz – v rôznych podobách sa s nimi stretávame počas celých doterajších dejín. Rozdeľovanie sa na tých, čo niekam patria, a tých, čo do danej skupiny nepatria, je mimoriadne silný ľudský fenomén. Nie sme až takí vyspelí, ako

si o sebe namýšľame. Lenže v posledných rokoch je v súvislosti s rasovou rovnosťou situácia v západných krajinách lepšia než kedykoľvek predtým. Naša spoločnosť vynaložila nemalé úsilie, aby prekonala „rasové rozdiely“, a to vďaka príkladu výnimočných žien a mužov rôzneho rasového pôvodu, no najmä vďaka výnimočným zástupcom čiernych Američanov. Nikde nie je napísané, že k rasovej znášanlivosti, ktorá je na Západe momentálne rozšírená, musí západná spoločnosť nevyhnutne dospieť alebo sa o ňu snažiť.

To, že žijeme v spoločnosti, ktorá oprávnene považuje rasizmus za jeden z najhorších prehreškov, nie je automatické. Vďačíme za to odvahe mnohých mužov a žien, ktorí statočne bojovali za svoje práva a zmenu prístupu.

V posledných rokoch to však vyzerá, akoby sa ten boj nikdy neodohral. Akoby to bol iba nejaký prelud. Rasové problémy na Západe som začal vnímať ako kyvadlo, ktoré sa z bodu korekcie vychýlilo do bodu prehnanej korekcie. Akoby sa to bralo tak, že keď sa kyvadlo zastaví v pozícii prehnanej korekcie na dostatočne dlhé obdobie, podarí sa rovnosť ešte viac posilniť. Dnes je jasné, že tento predpoklad bol chybný bez ohľadu na to, z akých dobrých pohnútok pramenil. Problém rasovej príslušnosti v západných krajinách bol už niekoľko desaťročí na ústupe. Namiesto toho, aby sme si farbu pleti nevšimli, tlačia nás k tomu, aby sme jej venovali zvýšenú pozornosť. Máme pred sebou extrémne pokrútený obraz.

Tak ako všetky spoločnosti v dejinách, aj západné národy majú svoju skúsenosť s rasizmom. Lenže dejiny západných krajín nie sú len dejinami rasizmu. Rasizmus nepredstavuje jediný zorný uhol, cez ktorý sa dajú naše spoločnosti pochopiť. Napriek tomu sa tento pohľad začína čoraz viac uprednostňovať. Všetky minulé udalosti sa interpretujú ako rasistické, a celá minulosť sa preto interpretuje ako poškrvnená.

Táto optika rasového útlaku sa aplikuje iba na minulosť západných krajín, hoci aj v súčasnosti dochádza k hrozným rasistickým prejavom v rôznych kútoch Afriky – prejavy čiernych Afričanov namierené voči iným čiernym Afričanom. Stredný východ

a indický polostrov sú svojím rasizmom všeobecne známe. Stačí navštíviť ktorúkoľvek krajinu v tejto časti sveta. Dokonca aj v „progresívnych“ štátoch tohto regiónu možno vidieť praktické dôsledky moderného kastovného systému. Existuje v nich „vyššia trieda“ rasových skupín, ktorá tieto spoločnosti riadi a profituje zo skupiny zahraničných pracovníkov, ktorá na nich robí a ktorá nemá nijakú ochranu. Na týchto ľudí sa ostatní pozerajú cez prsty, správajú sa k nim s dešpektom a dokonca s nimi zaobchádzajú, akoby ich život nemal nijakú cenu. V Indii, druhej najľudnatejšej krajine sveta, dodnes funguje otrasný kastový systém, ktorý mal možnosť vidieť každý, kto túto krajinu navštívil. V rámci neho sa určité skupiny ľudí ešte stále považujú za „nedotknuteľné“ len na základe svojho pôvodu. Tento mimoriadne živý a odporný systém je založený na predsudkoch.

O tomto sa však takmer nehovorí. Namiesto toho svet každý deň zaplavujú správy o tom, ako sú krajiny, kde rasizmu takmer niet a kde sa rasizmus považuje za niečo odpudzujúce, jeho domovom. Toto pokrútené tvrdenie sa niekedy ešte rozšíri: vraj ak sa v iných krajinách vyskytuje rasizmus, je to preto, lebo ho tam importoval Západ. Akoby v ostatných krajinách žili ľudia nepoškrvení jablkom poznania.

Aj v tomto prípade vidno určitý nepomer. Západ podlieha iným kritériám ako zvyšok sveta. Vytvára sa dojem, akoby Západ nemohol konať spravodlivo a zvyšok sveta nemohol konať nespravodlivo. A ak aj mohol, tak len preto, lebo Západ ho k tomu dotlačil.

Je to len niekoľko príznakov, ktoré dokážeme rozoznať. V posledných rokoch som sa snažil tieto príznaky jeden po druhom analyzovať. Lenže čím viac som sa nad nimi zamýšľal a čím viac som cestoval po svete, tým jasnejšie sa ukazovalo, že toto obdobie najlepšie vystihuje civilizačný posun, ktorý sa odohráva priamo pred našimi očami. Ide o zmenu, ktorá otriasa opornou stavbou našej spoločnosti, pretože stelesňuje boj proti všetkému, čo z nej pochádza.

Je to vojna proti všetkému, čím sa naša spoločnosť vyčlenila a vďaka čomu sa dokonca stala výnimočnou. Vojna proti

všetkému, čo obyvatelia Západu až donedávna považovali za samozrejmé. Ak má byť táto vojna neúspešná, musíme ju odhaliť a začať sa proti nej brániť.

Kniha *Vojna proti Západu* hovorí o tom, čo sa stane, keď sa jedna zo strán účastných v studenej vojne – strana vyznávajúca demokraciu, rozum, právo a všeobecné princípy – predčasne vzdá. Až príliš často tento zápas vnímame negatívne. Nebránime sa označeniu dočasný, okrajový alebo nad ním mávneme rukou ako nad kultúrnou vojnou. Dezinterpretujeme zámery zúčastnených alebo zľahčujeme rolu, ktorú môže zohrať v životoch budúcich generácií. Ide však o veľa – podobne ako v prípade ktoréhokoľvek boja, ktorý sa odohral v 20. storočí. Zahŕňa mnoho rovnakých princíпов – a dokonca aj mnoho rovnako zlých aktérov.

Namiesto úcty a vysokej mienky o tom dobrom, čo západná kultúra priniesla, hovoríme, že sa musíme zbaviť všetkého, čo ju tvorí.

Už prešlo viac než tridsať rokov, odkedy duchovný Jesse Jackson viedol protestujúci dav na Stanfordovej univerzite, ktorý skandoval heslá proti západnej civilizácii. Ctihodný pán Jackson a jeho priaznivci vtedy protestovali proti študijnému programu s názvom Západná kultúra. Mali pocit, že učiť o západných zásadách a západných tradíciách je nevhodné. Zarážajúca je však reakcia vedenia univerzity, ktoré tento študijný program urýchlene nahradilo programom zameraným na iné kultúry. Táto udalosť z roku 1987 bola predzvestou toho, čo malo prísť.

V nasledujúcich rokoch takmer celý západný akademický svet nasledoval príklad Stanfordu. Dejinám západného myslenia, umenia, filozofie či kultúry sa venovalo čoraz menej pozornosti. Akoby to bolo niečo, za čo sa treba hanbiť: výplod hŕstky „mŕtvych bielych mužov“ – ako znie jedno z milých označení, ktoré obohatili náš slovník.

Od tých čias sa snahy udržať pri živote či nebudaj oživiť učenie západnej civilizácie stretávali s vytrvalým odporom, zosmiešňovaním, ba dokonca urážkami. Vedci, ktorí chceli nezaujato

študovať západné národy, nemohli pracovať a stávali sa terčom zastrašovania a očierňovania dokonca aj zo strany kolegov. Keď Ramsayho centrum pre západnú civilizáciu v Austrálii, ktorého správnej rade predsedal bývalý premiér John Howard, hľadalo partnerské univerzity, aby rozšírilo svoju ponuku o možnosť štúdia západnej civilizácie, malo problém takú univerzitu nájsť. A to čosi vypovedá o tom, aká rýchla bola táto zmena. Len pred niekoľkými dekadami boli kurzy zamerané na dejiny západnej civilizácie bežne v ponuke škôl. Dnes aj keď vysokej škole zaplatíte, nemá záujem taký program otvoriť.

V roku 1969 BBC odvysielala výnimočný trinásťdielny seriál sira Kennetha Clarka s názvom *Civilizácia*. Jeho cieľom bolo predstaviť ucelené dejiny západnej civilizácie, čo sa mu aj podarilo, keďže rozšíril obzory miliónom divákovi na celom svete. O päťdesiat rokov – v roku 2018 – sa BBC pokúsila nadviazať na tento počín. Seriál s názvom *Civilizácie* (s dôrazom na množné číslo) bol zlátaninou troch rôznych historikov, ktorí sa všemožne snažili nenavodiť dojem, že Západ je lepší ako iné kultúry, a podávali dejiny spôsobom, z ktorého nebolo nič zrejmé a ktorý, naopak, všetko zahmlieval.

Stačilo niekoľko desiatok rokov, aby sa z oslavovanej západnej civilizácie stalo niečo anachronické, čo spôsobuje rozpaky a za čo sa v konečnom dôsledku treba hanbiť. Z príbehov, ktoré mali ľudí inšpirovať a byť pre nich zdrojom poučenia, sa stal prostriedok hanenia. A kritici nemali výhrady len voči slovu „západný“, ale voči všetkému, čo sa s ním spájalo. Dokonca aj voči označeniu „civilizácia“. Slovom jedného z guruov moderného rasistického „antirasizmu“ Ibrama X. Kendiho: „Samotný pojem civilizácia je neraz slušným eufemizmom pre kultúrny rasizmus.“¹

Samozrejme, že určité vychýlenie kyvadla je nevyhnutný, ba dokonca žiaduci. V minulosti určite boli obdobia, keď sa dejiny západného sveta vyučovali, akoby to bol príbeh čistého dobra. Kritický pohľad na dejiny a ich reinterpretácia majú vždy zmysel. Lenže pátranie po viditeľných a hmatateľných problémoch by sa nemalo zmeniť na vyhľadávanie problémov neviditeľných

a neexistujúcich. A to najmä nie vtedy, keď za touto snahou stoja nečestní ľudia, ponúkajúci tie najextrémnejšie riešenia. Ak umožníme kritikom so zlými úmyslami skresliť našu minulosť a obrať nás o ňu, budúcnosť, ktorú vďaka tomu docielia, nebude harmonická, ale bude to peklo.

V nasledujúcom texte sa sústreďím na dve základné myšlienky. Prvou z nich je, že kritici západnej civilizácie neponúkajú alternatívy. Uctievajú akúkoľvek, len nie západnú kultúru. V ich ponímaní si akékoľvek myslenie alebo kultúrne vyjadrenie pôvodných obyvateľov zaslúži obdiv, pokiaľ tou pôvodnou kultúrou nie je západná kultúra. Keďže sa usilujú o toto porovnanie, využijeme ho aj my.

Oslavovanie nezápadnej kultúry prináša dva problémy. Prvým je, že nezápadné krajiny majú možnosť beztrestne vyviaznuť zo súčasných, rovnako hrozných zločinov, aké sa odohrali v minulosti na Západe. Tento prístup niektoré svetové mocnosti podporujú. Napokon, ak sa Západ tak veľmi sústreďí na znevažovanie svojej kultúry, ako by si mohol nájsť čas sledovať zvyšok sveta? Druhým problémom však je, že to vedie k istej forme lokálneho internacionalizmu, v rámci ktorého sa ľudia na Západe mylne domnievajú, že určité prvky západného kultúrneho dedičstva sú súčasťou spoločného úsilia aj v ostatných kútoch sveta.

Nová generácia Austráľčanov, Kanadanov, Američanov a Európanov je nasiaknutá presvedčením, že niektoré zo západných tradícií (ako napríklad ľudské práva) predstavujú historickú normu, ktorá sa rozšírila do celého sveta. Zdá sa však, že západná civilizácia, ktorá tieto normy priniesla, sa istým spôsobom nedokázala podľa nich riadiť a že nezápadné „domorodé“ kultúry sú okrem mnohého iného čistejšie a osvietenejšie, než vôbec dokážu byť. Nejde o okrajové ani nové názory. Ich pôvod siaha minimálne do 18. storočia. Dnes ich nachádzame v dielach známych autorov, ako sú Naomi Kleinová či Noam Chomsky. Tento pohľad je súčasťou učebnej látky na školách a univerzitách naprieč celým západným svetom a ich dôsledky možno badať v takmer každej významnej kultúrnej alebo politickej inštitúcii. Stretávame sa s nimi aj na tých najprekvapujúcejších miestach.

Úlohou britskej národnej nadácie National Trust je starať sa o jedny z najkrajších a najhonosnejších vidieckych sídel v Británii, aby mohli ostať prístupné pre verejnosť. Jej 5,6 milióna členov rado navštevuje tieto majestátne sídla a dopriava si tam šálku populnejšieho čaju. V posledných rokoch však nadácia dospela k presvedčeniu, že jej poslaním je ešte niečo iné: oboznamovať svojich návštevníkov s hrôzami minulosti. Nielen v súvislosti s anglickou imperiálnou minulosťou, obchodovaním s otrokmi, homofóbiou a zločinmi v rámci práv prvorodených, ale v poslednom období sa rozhodla presadzovať myšlienku, že anglický vidiek je sám osebe rasistický, či slovami riaditeľa nadácie „nechutným vidlákovom“.

Spomenul som tento konkrétny príklad, ale nech si vyberiete ktorúkoľvek oblasť života, nájdete v nej obdobné odsudzujúce tvrdenia. Všetko – od umenia, matematiky či hudby až po záhradkárčenie, šport a kuchyňu – sa dostalo do tej istej špirály. Tento prístup je v mnohom kuriózný. Minimálne v tom, že kým Západ je pod paľbou za všetko zlé, čo vykonal, nikto ho nechváli za to, čo robí správne. Vyčítajú sa mu aj výdobytky ako dôraz na ľudské práva, náboženskú slobodu a pluralizmus.

To nás privádza k druhej, ešte väčšej hádanke. Prečo sa má na Západe všetko prehodnocovať a stávať terčom útokov?

Kultúra, ktorej prístup k vede a medicíne priniesol ľudstvu nevídaný pokrok zachraňujúci množstvo životov či voľný trh, ktorý vytrhol z biedy milióny ľudí po celom svete a podnietil mimoriadny duchovný rozkvet, sa vníma optikou najhlbšieho nepriateľstva a simplifikácie. Kultúra, ktorá dala svetu Michelangela, Leonarda, Berniniho či Bacha, sa vykresľuje, akoby jej slovo nemalo nijakú váhu. Mladej generácii sa sprostredkúva tento obmedzený pohľad na dejiny. Dávajú sa jej do pozornosti zlyhanie bez toho, aby sa primeraný čas venoval oslave výdobytkov.

Každý žiak dnes vie o otroctve. Koľkí však dokážu bez irónie, zaťatých zubov či námietok opísať, čím západný svet prispel k pozdvihnutiu ľudstva?

Všetky stránky západnej civilizácie sú momentálne terčom rovnakých útokov. Židovsko-kresťanská tradícia, ktorá predstavuje

základný kameň Západu, je terčom výpadov a hanobenia. No podobne sú na tom sekularizmus aj osvietenstvo, ktoré prispeli k rozvoju politiky, vied a umenia. Toto má svoje dôsledky. Zdá sa, že mladá generácia nerozumie ani tým najzákladnejším princípom slobodného myslenia a slobodného vyjadrovania. Oboje sa totiž chápu ako produkt európskeho osvietenstva a útočia na ne ľudia, ktorí nechápu, ako a prečo Západ dospel k vyrovnaniu sa s náboženstvom. Ani tomu, že dôraz na vedeckú metódu umožnil ľuďom po celom svete dosiahnuť nebývale vyššiu kvalitu života. Toto dedičstvo sa, naopak, kritizuje ako príklad západnej arogancie, elitárstva a nezaslúženej nadradenosti. Dôsledkom je, že od všetkého, čo súvisí so západným spôsobom života, sa rýchlo upúšťa. Na vzdelávacích inštitúciách v Spojených štátoch sa budúci učitelia zúčastňujú na seminároch, kde ich učia, že ešte aj pojem „pluralita názorov“ je „prejavom odpornej beloškejskej nadradenosti“.²

Táto kniha neponúka dejiny Západu a ani sa o to nepokúša. Taká práca by musela byť niekoľkonásobne objemnejšia. Mojm cieľom nie je ani ukončiť debatu, ktorá práve prebieha. Svojím spôsobom ma teší a považujem ju za prínosnú. Doteraz však bola extrémne jednostranná. Ako si ukážeme, prispievali k nej politici, akademici, historici a aktivisti, ktorí bezuzdne hovorili veci, ktoré sú nielenže nesprávne či nerozumné, ale vyslovene nepravdivé. Tieto reči sa im pridlho tolerovali.

Súčasná vojna proti Západu má mnoho podôb. Odohráva sa v médiách, vo vysielacom éteri aj vo vzdelávacích inštitúciách vrátane škôlok. Často sa prejavuje v širšom kultúrnom okruhu tým, že všetky hlavné kultúrne ustanovizne sú buď pod tlakom, alebo sa dobrovoľne dištancujú od svojej minulosti. A dnes už existuje aj na špici americkej vlády, keďže jedným z prvých krokov novej administratívy bolo prijatie smernice hlásajúcej „spravodlivú rovnosť“ a odstránenie „systémového rasizmu“.³ Vyzerá to tak, že sa snažíme zakrútiť krkom sliepke, ktorá zniesla nejedno zlaté vajce.

KAPITOLA 1

RASA

Ľudí na Západe spája jeden očividný fakt. V dávnych časoch boli obyvatelia Európy a členovia spoločností, ktoré vznikli ako jej odnož v Amerike a Austrálii, bieli. Teda väčšina z nich bola biela. Platí to aj obrátene – ak je niekto biely, znamená to, že jeho predkovia s veľkou pravdepodobnosťou pochádzajú z Európy. Tak isto ako väčšina ľudí v Afrike má čiernu farbu pleti a väčšina obyvateľov indického polostrova má hnedú pleť. Keby ste z nejakého dôvodu chceli útočiť na všetko, čo súvisí s Afrikou, v určitom bode by ste sa zamerali na skutočnosť, že jej obyvatelia sú čierni. Keby ste chceli podkopať čokoľvek, čo súvisí s Indmi, v určitom bode by ste začali útočiť na to, že ich pokožka je hnedá. V jednom aj v druhom prípade by išlo o prejav nehumánosti a v dnešnej dobe by nikto nemal problém ho takto označiť. Vo vojne proti Západu však dochádza k podobným útokom na belochovo. Ide o všeobecne rozšírený prístup, ktorý predstavuje jedinú prijateľnú podobu rasizmu v spoločnostiach, kde k nemu dochádza.

Zdá sa, že zbaviť Západ legitimacy si najprv vyžaduje demonizovať ľudí, ktorí tvoria jeho väčšinovú rasu, čiže belochovo.

Dôsledky sú niekedy celkom zrejmé a môže ich vidieť každý. V auguste 2021 v Spojených štátoch zverejnili výsledky sčítania

obyvateľstva. Jednou z hlavných informácií, ktoré sa dostali na titulky, bolo, že počet bielych Američanov klesol. Jimmy Fallon túto skutočnosť spomenul vo svojom večernom programe *Tonight Show*. „Nedávno došlo k zverejneniu výsledkov sčítania obyvateľstva z roku 2020,“ oznámil divákovi v štúdiu aj pri televíznych obrazovkách. „A po prvý raz v histórii Spojených štátov počet belochov klesol.“⁴¹ Diváci v štúdiu privítali túto informáciu nadšenými pokrikmi a výskaním. Nebola to pre nich len kuriózna novinka, ale vnímali to doslova ako dobrú správu. Niežby len klesol podiel bielych, ale celkový počet žijúcich belochov sa znížil. Pre niektorých ľudí je to možno prekvapujúce, ale mnohí z nás nárast týchto nepriateľských nálad pozorovali už niekoľko rokov.

Vo februári 2016 som v Londýne pred veľkým publikom „sekundoval“ ako rečník americkému generálovi Johnovi Allenovi, bývalému veliteľovi jednotiek NATO v Afganistane. Zúčastnili sme sa na diskusii, kde sme rozoberali, ako sa vyrovnat' s islamistickou skupinou ISIS, ktorá okrem terorizovania Stredného východu mala v tom čase na svedomí aj niekoľko útokov v Európe. Poväčšine sme mali na mysli početné samovražedné bombové a iné útoky, ktoré sa krátko predtým odohrali v Paríži a vyžiadali si životy stotridsiatich ľudí. Napriek tomu, že útočníci ISIS ešte nezasiahli Spojené kráľovstvo, vo svojom vystúpení som poslucháčov varoval, že ak ich nezastavíme, čoskoro zaútočila v podobnej sieni, ako je tá, v ktorej práve sedíme, alebo sa ich terčom stane mladšie publikum, prípadne účastníci koncertu. A že keď sa to stane, budeme si vraviť, prečo sme im nevenovali pozornosť, keď si budovali jednotky v Sýrii a Iraku.

Generál Allen vo svojich vstupoch podrobne zhrnul kroky, ktoré treba podniknúť, aby sme ISIS porazili. Hovoril vecne, trochu nezáživne, ale uvážlivo, pričom zdôrazňoval svoj rešpekt voči arabským spojencom v danom regióne. Zdalo sa, že naši oponenti a oponentky nás počúvali, no po celý čas sa vo vzduchu vznášali slová jednej z nich. Keď sme s generálom skončili, palestínska aktivistka a spisovateľka Rula Jebrealová začala

vysvetľovať, prečo by sa diváci nemali ani unúvať počúvať, čo im generál Allen a ja hovoríme. „Pri všetkej úcte, ale opäť nás poučujú dvaja belosi,“ povedala, pričom v danom kontexte to myslela bez akejkoľvek úcty. Ja som podobné slová už počul, ale všimol som si, že generálom nebadane trhlo.

Táto poznámka mu očividne utkvela v pamäti, lebo pri večeri sa k nej vrátil. „Už ste niekedy niečo také počuli?“ spýtal sa ma. Odpovedal som, že, žiaľ, áno a že ma zaráža, že on ešte nie. „Ja veru nie,“ priznal. Celý svoj život slúžil v americkej armáde, riskoval svoj život, žil medzi Afgancami, dlhé roky odtrhnutý od domova. A zdalo sa, že ho úprimne šokovalo, že jeho celoživotná skúsenosť by mala byť šmahom ruky zmietnutá zo stola len na základe toho, že je beloch. A že by mal skončiť v jednom vreci spolu so mnou. „Zvykajte si,“ podotkol som lakonicky a vôbec som netušil, ako rýchlo sa to pre nás všetkých stane bežnou realitou.

Toto sa odohralo len pred niekoľkými rokmi, no vtedy sa mimo akademických kruhov a rasistických organizácií ešte nepatrilo hádzať ľudí do jedného vreca a odmietiť ich len na základe farby pleti. Predošlá generácia dospela k rozumnému záveru, že odmietaj ľudí, ponížovať ich či vynášať o nich všeobecné sudy len na základe farby pleti je samotnou podstatou rasizmu. A ten sa začal vnímať ako jeden z najodpornejších prejavov ľudského zla. Už tušíme, kam to môže viesť, ak prestaneme vnímať ľudí ako jednotlivcov – stačí si pripomenúť hrôzy z polovice 20. storočia či udalosti vo Rwande a Bosne na sklonku milénia. V Spojených štátoch to viedlo k rasistickej segregácii a prejavom rasového násillia, ktoré predstavujú jazvy na minulosti tejto krajiny, podobné jazvám v mnohých ďalších krajinách.

Dostali sme jasnú lekciu: pristupujme k ľuďom ako k jednotlivcom a odmietajme tých, ktorí sa ich snažia redukovat na príslušníkov určitej skupiny výlučne na základe ich pôvodu. Zdalo sa, že poslanstvo Dr. Martina Luthera Kinga juniora zvíťazilo. Budúcnosť mala priniesť čoraz menší dôraz na rasové kritériá. Spoločnosť sa mala usilovať prestať vnímať farbu pleti